

B.T.

Osztályozás

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Tárgy:

792(064)

EGY ÉRDEKES SZÍNPADMŰVÉSZETI KIÁLLÍTÁS

AZ IPARMŰVÉSZETI MŰZEUMBAN

Képrehabilitáció

1960. június 30.

Idő:

1960

A színpadi díszítőművészet sajtós, szerves része annak a bonyolult alkotó folyamatnak, amely a színházi előadásokat érleli. A színpadi keret a színésznek az átélés folyamata megkönynyítését, a közönségnek pedig a színpadi illúzió teljességét jelenti. S ha a színpadi díszítőművészet csak egyik összetevője is a színházi előadásoknak, a színpadképek olyan egymás mellé sorakoztatásából, mint azt a Német Demokratikus Köztársaságnak az Iparművészeti Múzeumban most megnyitott színpadművészeti kiállításán látjuk, jó néhány következtetést vonhatunk le a teljes színházi alkotó munkáról.

Leginkább megragadja a szemlélőt az, hogy a Német Demokratikus Köztársaság színházi kultúrájában mennyire letisztultan tükröződik évtizedek sok lázas kísérletezése. Ez a letisztultság azonban nem szürkeséget vagy valamiféle uniformizáltságot mutat, hanem változatos, ötletekben igen gazdag, magas színvonalon kivitelezett alkotásokat.

A kiállítás hetvenegy német művésznek több mint 250 színpadképét, tervét mutatja be, s összefoglalja az NDK színpadi művészetének eddig elért scenikai eredményeit.

Nehéz lenne itt valamiféle érték- vagy sorrendet felállítani. A Berlini Komische Oper — Walter Felsenstein világhírű zenés színházának előadásait például a nagyvonalú scenikai megoldások jellemzik. Ebben a rendkívül vonzó, gazdag színpadi keretben a klasszikus vígoperáknak és operetteknek valóságos reneszánsza bontakozott ki. Két tervezőművész nevéét jegyeztük fel a kiállításon, akik a Komische

Oper színpadára varázsolták az igazgató-rendező elképzeléseit: Josef Fennekernek a Carmenhez és a Figaro házasságához; Rudolf Heinrichnek pedig a Turandothoz és a Hoffmann meséihez költött díszletei a leghatásosabbak.

Heinz Pfeiffenberg egészen kiváló, modern architektúrával valószínűsítette meg a Deutsche Staatsoper színpadán Bartók Béla *Kék-szakállú hercegének* színpadképét. A Landestheater Bolygó hollandi előadásához Rudolf Döge alkotott sötét tónusú, nagyon kifejező színpadi keretet. Heiner Hill a Deutsche Staatsoper *Igor herceg*-előadásához három monumentális színpadképet tervezett; makettjei a kiállítás díszei.

Az operák nagyvonalú színpadképei mellé méltán sorakoznak a prózai színházak rendkívül érdekes, hatásosságukban is egyszerű díszlettervei. Közülük a legfigyelemreméltóbbak a Berliner Ensemble-nak, a világhírű Brecht Színháznak néhány előadásához készített tervek. Karl von Appan *A rettegés birodalma* és a *Jó embert keresünk* előadásaihoz — híven a brechti koncepcióhoz — kifejező díszletelemből szőtt színpadképét. Heinrich Kilger pedig szinte csodálatosan egyszerű háttérrel varázsolt a háború szenvedései közben megöregedett kereskedő-asszonynak, Kurázi mamának figurájához.

Örömmel fedeztük fel a német színpadművészet-kiállításnak magyar vonatkozású részeit. A már említett Bartók-bemutató mellett a berlini *Volksbühne* az idei színházi évadban nagy sikerrel mutatta be Mesterházi Lajos Pesti emberek című drámáját Fritz

Wisten rendezésében. Romaj Weyl érdekes díszletkompozíció szerkesztett az előadáshoz. Hát térben egy nagyméretű tabló Budapest látképével. A színpad jobb oldalán „kávéház” felirat, s itt játszódik a drámát egybefűző találkozások 1957 tavaszán. A színpad közepén pedig a visszapergetett történet egy-egy mozaikja elevenedik meg. Ezeknek a jeleneteknek háttérét egy-egy díszletjelzéssel és a helyszínt jelző fényképháttérrel teremtik meg.

Az NDK vidéki színházai a berlini színházaknak egyenrangú versenytársai. S ez a verseny első-sorban a műsorpolitika igényességében tükröződik. Rendkívül sok a vidéki színházak bemutatóinak száma és a felújítások rendjén is úgy állítják össze, hogy az ne egyszerű másolata legyen a berlini színházakénak. E színházak díszlettervei közül a drezdai Staatsoper Prokofjev *Három nancs szerelme* című balettjéhez a Gerhard Schade által készített színes, vérbő színpadképek és a dessauji Landestheater színpadán Günther Kretzsemar díszletei között előadott Suppé-operett, a Boccaccio színpada a legérdekesebbek.

Talán csak azt sajnáljuk, hogy a második világháború utáni első évek színpadművészeti munkájából nem kaptunk izelítőt. Pedig az NDK színházművészei a felszabadulást követő első esztendőkből hihetetlenül nagy erőfeszítésekkel élesztgették színházi kultúrájuk tüzét. Jó néhány díszletmegoldást is akkor kísérleteztek ki, amelyek ma sem avultak el, sőt, segítik az új formai megoldásokért vívott igen jelentős alkotó munkát.

B. T.